

Doedelzak centraal op Military Tattoo

Eerst Napels zien en dan sterven is een bekende uitdrukking. Zo iets is het ook met de Edinburgh Military Tattoo die jaarlijks wordt gehouden in de Schotse hoofdstad Edinburgh. Wie iets heeft met pipebands moet tenminste één keer in zijn leven op de Tattoo zijn geweest. Reden genoeg dus voor de leden van de Clan Macbeth Pipe Band om een bezoek te brengen aan The Castle Esplanade voor de grootste militaire taptoe ter wereld.

The Edinburgh Military Tattoo stond dit jaar in teken van het 50 jaar Koningin Elizabeth op de Britse troon met als titel 'The Queen's Golden Jubilee'. Hiermee beleefde de taptoe zijn 52e editie en vult jaarlijks in augustus het voorplein, The Esplanade, van Edinburgh Castle met veel muziek, kleurrijke uniformen en indrukken displays. Vier weken lang iedere avond een voorstelling, met uitzondering van de zondagavond, met op vrijdag en zaterdag zelfs twee voorstellingen per avond. De taptoe is een internationaal evenement. Het programma bevat ieder jaar een mengeling aan pipebands, blaasorkesten, drumbands, showbands en exercitiepelotons uit Groot-Brittannië en de landen van het Gemenebest (Canada, Nieuw Zeeland, Australië en vele kleine landen in verre oorden die na het einde van de kolonisatie trouw zijn gebleven aan het Verenigd Koninkrijk). Niet alleen de muziekkorpsen komen van over de gehele wereld, 40% van de toeschouwers komt van buiten Groot-Brittannië. Een groot deel daarvan uit de Verenigde Staten, de Gemenebest landen maar natuurlijk ook Nederland. Alhoewel de voorstelling pas om 21.00 uur begint, neem de speaker ruim de tijd om iedereen welkom te heten. Vanaf 20.30 uur start het oplezen van een lange lijst van bijzondere toeschouwers, jarigen en personen die taptoe al vele malen bezocht hebben.

Het muzikale- en showprogramma van The Edinburgh Military Tattoo zit ieder jaar weer vol met verrassingen. Voor veel toeschouwers is The Massed Pipes and Drums het belangrijkste onderdeel van de avond. Alhoewel de bezuinigingen ook het Britse leger, en dus ook de militaire pipebands, niet ongezien voorbij zijn gegaan, heeft de organisatie dit jaar flink uitgepakt. Direct na de openingsfanfare marcheert een Massed Pipeband het plein op bestaande uit zo'n 160 pipers en drummers. Pipe Major Peter van Gerwen van The Clan MacBeth Pipe Band raakt in extase: "zo'n grote pipeband heeft de Tattoo nog nooit op het programma gehad". Hij telt snel het aantal pipers om op 132 uit te komen. "Het opmarcheren van de Massed Pipes and Drums door de poort van Edinburgh Castle gaat altijd op een 6/8-tune en heel soms op een 9/8-tune", aldus Drum Major Kees Westerkamp die de taptoe al vele malen heeft bezocht. "6/8-tunes zijn heerlijk om op te marcheren. Let maar eens op de sporrans die zo'n mooi heen en weer zwaaien tijdens de tune". Na de nodige tunes zoals marches, reels, jigs, stratspheys en slow airs maakt de pipeband plaats voor een bijzonder optreden van Het Trompetterkorps Bereden Wapens uit Nederland. Het is voor het eerst sinds 1952 dat er weer een Nederlands orkest meedoet aan de Tattoo. Vijftig jaar eerder was de Koninklijke Militaire Kapel te gast in Edinburgh. Tijdens dat bezoek komt dirigent Rocus van Yperen op het idee om ook in Nederland een grote militaire taptoe te organiseren. Dit wordt uiteindelijk de Taptoe Delft die jaarlijks vele duizenden bezoekers trekt. In de jaren zeventig verdwijnt onder politieke druk deze taptoe en verplaats het Nederlandse equivalent van The Edinburgh Military Tattoo naar Breda waar nu nog steeds jaarlijks De Nationale Taptoe Breda wordt gehouden (twee weken lang in augustus).

Het Nederlandse optreden van het Trompetterkorps begint met twee zaken waar Nederland wereldberoemd om is namelijk fietsen en tulpen. Het orkest komt, onder grote hilariteit van de toeschouwers, al fietsend het taptoeterrein op en speelt Tulpen uit Amsterdam. Later in het programma keert het orkest te voet terug en speelt onder andere het nummer 'Sing, Sing, Sing' waarbij de slagwerkers 4 grote vuilnisbakken gebruiken als drums. Schotse muziek vormt dit jaar een rode draad in het taptoeprogramma. In rap tempo presenteren diverse bands uit Nieuw Zeeland, Australië en Tonga (de Down Under landen) zichzelf met Schotse tunes waarbij Scotland The Brave door elk orkest op bijzondere wijze wordt vertolkt. Na Down Under laat het enige cavalerie regiment dat Schotland kent, The Royal Scots Dragoon Guards, zichzelf zien en horen. Zij zijn wereldberoemd geworden met het nummer Amazing Grace dat in de jaren zeventig enkele weken in de Britse hitparade stond.

De finale staat vooral in teken van veel muzikaal spektakel. Na een indrukwekkend stukje exercitie waarbij alle pipebands en blaasorkesten op het terrein staan, volgen enkele concertwerken zoals Hector the Hero en Crown Imperial. Het eerste nummer is een tribute aan Major Hector MacDonald, een van Schotlands vele helden. Het nummer kent een mooie viool- en doedelzakpartij.

De finale is vele opzichten een historisch interessant onderdeel van The Tattoo. Met name door het optreden van The Lone Piper, de eenzame doedelzakspeler die hoog vanaf de kasteelmuren terwijl de spotlight alleen op hem gericht staat, een gevoelige pipetune speelt. "Voor de laatste keer is dat Major Gavin Stoddart, die de baas is van alle militaire pipebands in Groot-Brittannië en per 1 januari met pensioen gaat", aldus Kees Westerkamp. De Stoddarts hebben een traditie hoog te houden voor wat betreft de Lone Piper. Gavin Stoddart heeft jaren lang de rol van Lone Piper gespeeld en nam deze rol over van zijn vader George Stoddart die de eerste 11 jaar van de Tattoo Lone Piper was. Dat de rol van Lone Piper niet geheel zonder gevaar is, blijkt uit het feit dat eind jaren '70 een bom ontplofte op de plek waar The Lone Piper altijd staat. De bom ging echter te laat af, een half uur na de zaterdagavondvoorstelling, waardoor de taptoe aan een ramp ontsnapte. Maar de Lone Piper was vaker reden voor bezorgdheid. Kees vertelt: "In 1980 kwam het produktieteam op het idee om tijdens de kindervoorstelling, die overigens niet meer bestaat, de Lone Piper hangend onder een helikopter af te zetten op de kasteelmuur. The Army School of Piping was echter niet van plan een kostbare piper voor zo'n hachelijke onderneming in te zetten. Als alternatief werd iemand van het produktieteam gebruikt die er precies zo uit zag als de echte Lone Piper. Nadat de helikopter de stand-in had afgezet op de kasteelmuur werd er uit het zicht van het publiek snel gewisseld zodat de echte Lone Piper zijn plaats kon innemen."

The Edinburgh Military Tattoo is een niet meer weg te denken evenement (het is onderdeel van jaarlijks Edinburgh Festival dat in augustus wordt gehouden) in Schotland. Na 52 jaar taptoevoorstellingen is er een rijke geschiedenis aan foto's, anekdotes, feiten etc. De Tattoo heeft een eigen winkel die het gehele jaar geopend is en gelegen is achter het Waverley Station in Edinburgh. Wie de Tattoo wil bezoeken dient er vroeg bij te zijn, want de voorstellingen zijn soms in het voorjaar al uitverkocht. Je kunt natuurlijk op de televisie-uitzending wachten (altijd in 3e of 4e week van augustus op BBC) maar op de tribune zitten is natuurlijk veel echter. De sfeer is perfect en de historische omgeving van het kasteel en de oude stad. Sinds dit jaar kun je ook lid worden van de vriendenclub van The Tattoo en dat geeft recht op korting, vroege boekingen en een rondleiding backstage. Op de 1e zondag van augustus vindt er in de binnenstad altijd een grote optocht plaats waar bijna alle bands van de Tattoo ook mee marcheren. Surf voor meer informatie naar:

<http://www.edinburgh-tattoo.co.uk>

Dit artikel is copyright Kees Westerkamp (2002). Het artikel, of delen ervan, mogen niet elders mogen worden gepubliceerd op wat voor wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteur (keywest@tip.nl). Het artikel is beschermd middels de Auteurswet.